

SPOROČILO ZA JAVNOST

Slovenija pred odločitvijo o NGT: bomo zaščitili potrošnike, kmete, semena in biotsko pestrost?

Avgust 2026. Po večkratnih dopisih in pozivih za sestanek so se predstavniki organizacij nevladnih, kmetijskih, potrošniških in čebelarskih organizacij dne 4. avgusta 2026 sestali na Ministrstvu za kmetijstvo. Zahtevajo jasno stališče Slovenije do nove evropske zakonodaje o novih genomskih tehnikah (NGT), in patentiranju semen ter zaščito pravice potrošnikov do izbire in vedenja kaj kupujejo, do varovanja ekoloških kmetovanja, biodiverzitete in nevnašanja tujih organizmov v naravo. Opozarjajo na previdnostno načelo, ki je bilo izvezeto za NGT1, dokler razsikave jasno ne pokažejo vpliva na zdravje ljudi in okolja.

Predlagajo podporo pobudi Slovaške za vložitev ničnostne tožbe na Sodišču Evropske unije in zahtevajo, da Slovenija vložijo ničnostno tožbo.

Na sestanku so predstavili resne pomisleke glede nove evropske ureditve rastlin, pridobljenih z novimi genomskimi tehnikami (NGT1), predvsem glede neoznačevanja, sledljivosti, patentiranja semenskega materiala, sobivanja različnih načinov kmetovanja ter dolgoročnih vplivov na okolje, biotsko pestrost, čebele, ekološko in sonaravno kmetijstvo ter prehransko suverenost Slovenije.

Prosili so, da tudi sedanje vodstvo Ministrstva sledi previdnostnim načelom, ki so jih zagovarjale dosedanje strokovne službe ministrstva in Svet za GSO pri Vladi RS. Žal stališča Slovenije niso zastopali tudi vsi EU poslanci, saj so za sprejem zakonodaje v EU parlamentu glasovali tudi vsi slovenski poslanci razen Nemca, Joveve in Šarca ter Prebiliča.

Predstavnikom ministrstva je bil izročen tudi osnutek ničnostne tožbe, ki jo pripravlja Slovaška skupaj z organizacijami in drugimi državami članicami, z vabilom Sloveniji, da se pobudi pridruži.

Rok za ukrepanje je blizu. Po podatkih, ki so bili predstavljeni na sestanku, je bila uredba objavljena v Uradnem listu Evropske unije 26. junija 2026, rok za vložitev ničnostne tožbe pa se izteče 10. septembra 2026.

Zato je časa za odločitev malo. Sloveniji je bil izročen tudi osnutek tožbe v slovenskem in nemškem jeziku, ki je lahko podlaga za nadaljnje pravno ukrepanje.

Predstavniki organizacij so ministrstvo zaprosili, naj naša stališča posreduje pristojnim višjim odločevalcem, in določili 16. avgust 2026 kot rok za jasno opredelitev pristojnih odločevalcev.

Zakaj je vprašanje NGT tako pomembno?

Evropski parlament je 17. junija 2026 sprejel novo ureditev na področju rastlin, pridobljenih z nekaterimi novimi genomskimi tehnikami, in izdelkov iz njih. Ureditev razlikuje med rastlinami kategorije NGT 1 in NGT 2.

Po sprejeti ureditvi bodo rastline kategorije NGT 1 v številnih pogledih obravnavane podobno kot običajne rastline, medtem ko bodo rastline kategorije NGT 2 ostale pod strožjim režimom zakonodaje o gensko spremenjenih organizmih, vključno z oceno tveganja, odobritvijo, sledljivostjo in označevanjem.

Prav pri kategoriji NGT 1 se zato odpirajo številna vprašanja.

Če potrošnik na izdelku ne bo imel informacije, da je bila rastlina pridobljena z NGT, ne bo mogel več sprejeti informirane izbire med hrano, pridelano brez uporabe tehnik genskega spreminjanja, in hrano, pri kateri so bile te tehnike uporabljene.

Za Slovenijo je vprašanje še posebej pomembno zaradi strukture našega kmetijstva, kjer imajo pomembno vlogo male in družinske kmetije, ekološko in biodinamično kmetovanje ter ohranjanje lokalnih in avtohtonih sort.

Kaj bo s semeni in pravico kmeta do lastnega semenskega materiala? Odprto ostaja tudi vprašanje patentiranja NGT rastlin in njihovih lastnosti. Organizacije opozarjajo, da bi lahko širjenje patentiranega semenskega materiala dolgoročno pomenilo večjo koncentracijo genetskih virov v rokah največjih gospodarskih subjektov, omejevanje dostopa do semen ter večjo odvisnost kmetov od velikih ponudnikov.

Prehranska varnost se začne pri semenu. Zato je po našem mnenju nujno podpirati razvoj slovenskega semenarstva, ohranjanje avtohtonih in tradicionalnih sort ter klasične metode žlahtnjenja, še posebej na področju ekološkega semenarstva.

Previdnostno načelo ne sme ostati prazna beseda Organizacije opozarjajo tudi na vprašanje previdnostnega načela. Sproščanje novih organizmov v okolje je lahko proces z dolgoročnimi in v nekaterih primerih nepovratnimi posledicami. Ko se gensko spremenjene rastline razširijo v okolje, jih ni mogoče preprosto umakniti. Zato menimo, da mora biti prednostna naloga države zaščita okolja, biotske pestrosti, kmetov in potrošnikov, ne pa zgolj čim hitrejša uvajanje novih tehnologij na trg.

Posebno vprašanje je tudi sobivanje NGT rastlin in ekoloških ter divjeraslih rastlin

Kako bodo zaščiteni ekološki in biodinamični kmetje, semenarski pridelovalci ter vsi, ki želijo pridelovati brez NGT, če bodo rastline NGT 1 lahko prisotne v okolju brez jasnega sistema označevanja in učinkovitega spremljanja?

Pomembno pravno mnenje: nacionalna pravila o sobivanju morda ostajajo pomembna Organizacija Save Our Seeds opozarja na novo pravno mnenje, ki ga je za nemško združenje VLOG pripravil odvetnik dr. Georg Buchholz (GGSC). Po tem pravnem mnenju nova evropska ureditev za NGT 1 odpravlja predvsem določene zahteve glede

odobritve in označevanja na ravni EU, ne pomeni pa nujno avtomatičnega izničenja vseh nacionalnih pravil o sobivanju, odgovornosti za kontaminacijo in registraciji lokacij.

To odpira pomembno pravno vprašanje tudi za Slovenijo. Pravila o sobivanju so namreč pomembno orodje za zaščito kmetov, ki želijo pridelovati brez GSO oziroma NGT, pa tudi za zaščito naravnih ekosistemov. Med ukrepi, ki so lahko ključni, so obveščanje sosednjih kmetov, določanje zaščitnih razdalj, evidentiranje lokacij pridelave ter odgovornost v primeru kontaminacije.

Če evropska ureditev NGT 1 zmanjšuje vidnost teh rastlin za potrošnika, to še ne pomeni, da so vprašanja sobivanja izginila. Nasprotno – postajajo še pomembnejša. Slovenija mora povedati, na kateri strani je

Na sestanku 4. avgusta smo predstavniki organizacij ministrstvu jasno predstavili svoje zahteve. Sestanek je potekal konstruktivno, vendar nismo prejeli zagotovila, da se bo Slovenija pridružila ničnostni tožbi proti novi evropski ureditvi NGT oziroma podprla pobudo Slovaške.

Predstavniki ministrstva so sicer pojasnili, da ostaja stališče novega ministrstva glede GSO enako kot stališče prejšnjega ministrstva, niso pa se opredelili do nadaljnjih korakov, rok pa se izteka. Hkrati je bilo omenjeno spremljanje izvajanja nove zakonodaje. Vendar menimo, da samo spremljanje izvajanja ne more biti dovolj ampak, da je potreben aktivni pristop Ministrstva za zaščito potrošnika, kupca in biodiverzitete.

Če obstajajo resni pomisleki glede posledic nove ureditve, je treba ukrepati pravočasno, preden bodo nove rastline množično prisotne na trgu in v okolju zakonodaja EU pa velja brez sprejetja nacionalnega parlamenta tudi v Sloveniji

Zahtevamo jasno odločitev Slovenije. Zato pozivamo, da:

- jasno opredeli svoje stališče do nove evropske ureditve NGT;
- preuči možnost pridružitve ničnostni tožbi na Sodišču Evropske unije;
- podpre pobudo Slovaške in drugih držav članic za pravno presojo sprejete zakonodaje;
- zagotovi pravico potrošnikov do informirane izbire;
- zaščiti ekološko, biodinamično in sonaravno kmetovanje pred morebitno kontaminacijo;
- zagotovi učinkovita pravila sobivanja in odgovornosti;
- zaščiti dostop kmetov do genetskih virov in preprečuje njihovo prekomerno koncentracijo;
- okrepi slovensko semenarstvo, predvsem ekološko semenarstvo ter ohranjanje avtohtonih in tradicionalnih sort;
- pri odločanju dosledno upošteva previdnostno načelo.

Prihodnost hrane se začne pri semenu. Ne gre za vprašanje, ali smo proti znanosti ali tehnološkemu napredku. Gre za vprašanje, kakšen prehranski sistem želimo v Sloveniji. Želimo sistem, v katerem imajo kmetje dostop do raznolikih semen, v katerem se ohranjajo avtohtone in tradicionalne sorte, v katerem lahko ekološki in sonaravni kmetje varno pridelujejo brez neželenega vnosa NGT ter v katerem ima potrošnik pravico vedeti, kaj kupuje.

Prehranska suverenost ni mogoča brez suverenosti nad semeni. Zato pričakujemo, da bo Slovenija pri odločanju o NGT zaščitila predvsem ljudi, naravo, kmete, biotsko pestrost in prihodnost slovenskega semenarstva.

Foto arhiv: Predstavniki sopolpisnikov in organizacij, ki so zagovarjali stališča proti uvedbi NGT in patentiranju semen na sestanku 4. avgusta 2026:

- **Sonja Vavken**, Zveza biodinamikov Slovenije in Združenje Demeter Slovenija
- **dr. Maja Kolar**, predstavnica Komisije za ravnanje z GSO in Semenjalnice
- **Irena Rotar**, Združenje Ekoci
- **Aleš Hvalc**, predsednik Zveze društev ekoloških kmetov Slovenije
- **Marko Alauf**, Čebelarska zveza Slovenije
- **dr. Matjaž Pirc**, Zveza potrošnikov Slovenije
- **Anja Mežan**, Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije

Želite podpreti pobudo? Organizacije in posamezniki, ki želijo podpreti poziv Sloveniji k zaščiti pravic potrošnikov, kmetov, okolja in semenske suverenosti ter k proučitvi pridružitve ničnostni tožbi, lahko izrazijo podporo na: zvezabiodinamikov@gmail.com **Kontakt za dodatne informacije:** Zveza biodinamikov Slovenije : zvezabiodinamikov@gmail.com

Za sopolpisnike in sodelujoče Zveza biodinamikov Slovenije, Sonja Vavken, predsednica Zveze biodinamikov Slovenije

Priloge: stališče Ministrstva odg april 2026, stališče komisije za GSO pri Vladi RS ter povzetek tožbe.